

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาด
ภายใต้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560
Legal Problems Concerning Market Dominant Position Under The Trade
Competition ACT B.E. 2560 (2017)

มนัสวี โชติวนกุล* รุ่งแสง กฤตยพงษ์*
Mansavee Chotwanakul* Roungsang Krittayapong*
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม*
Faculty of Law Sripatum University*

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาดภายใต้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 โดยผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของไทย คือ ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดใดตลาดหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดและยอดขายเกินกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยให้นำปัจจัยสภาพการแข่งขันของตลาดมาประกอบการพิจารณาด้วย ซึ่งพบว่ามีข้อบกพร่องของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์สถานะ และบทลงโทษของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด รวมทั้งการพิจารณาถึงการใช้พฤติกรรมอย่างไม่เป็นธรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดว่ามีความสมควรหรือไม่อย่างไรจากการที่ได้ศึกษาพบว่า

1. หลักเกณฑ์การกำหนดตัวผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน
2. ประเทศไทยยังไม่มีกำหนดสถานะของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด
3. บทลงโทษทางอาญาของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดนั้น เป็นการพิจารณาคดีตามกระบวนการทางอาญาต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานจึงไม่อาจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที่
4. การพิจารณาการใช้พฤติกรรมอย่างไม่ธรรมของผู้

ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดว่ามีความสมควรหรือไม่อย่างไรนั้นให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเพียงอย่างเดียว ซึ่งการใช้ดุลพินิจดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความไม่ชอบธรรมขึ้นได้

คำสำคัญ : ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด, การแข่งขันทางการค้า, พระราชบัญญัติ

Abstract

This thesis aims to study the legal issues related to the criteria of business operator whom dominant the market under the Trade Competition Act B.E. 2560 by the business operator whom dominant the market according to Thai trade competition law are define to one or more business operators with a market share and sales exceeding the criteria announced by the committee and bring the factor of market completion into the considering which the result found that there is a shortcoming of the provisions of the law that related to criteria positioning and penalty. Included considering the unfair behavior of business operators whom dominant the market whether it is appropriate or not.

The study found that:

1. Criteria for determining the business operator whom dominant the market are not consistent with current economic conditions in Thailand.
2. Thailand does not have the status of a dominant market player.
3. Criminal penalties of business operators whom dominant the market requires a long period of time for criminal trial so it's not able to solve the problem in a timely manner.
4. Considering the unfair behavior of business operators whom dominant the market whether it's appropriate or not, this is depend on discretion of Trade Competition the competition committee alone, then the discretion of Trade Competition's board of committee may result in unjustified conduct.

Keywords: Market Dominant Position, Trade competition, Act.

บทนำ

ในปัจจุบันการค้าระบบเสรีเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการผูกขาด กล่าวคือ ธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีจำนวนเงินลงทุนมากจะได้เปรียบธุรกิจรายเล็ก เพราะธุรกิจรายเล็กไม่สามารถแข่งขันกับห้างค้าปลีกหรือธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ได้ เช่นนี้ ผลที่ตามมาคือหากไม่มีการให้ความคุ้มครองกับธุรกิจรายเล็ก ทำให้ธุรกิจดังกล่าวเสียเปรียบในทุก ๆ ด้าน และทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนถ้าเป็นการผูกขาดสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต จากกรณีดังกล่าว ในหลายประเทศทั่วโลกจึงได้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ

เพราะมีฉะนั้นแล้วหากปล่อยให้ธุรกิจขนาดใหญ่เข้ามาผูกขาดหรือพยายามผูกขาดธุรกิจ จำหน่ายสินค้าราคาถูกให้กับประชาชน ซึ่งหากพิจารณาในด้านหนึ่งอาจเป็นผลดี เพราะประชาชนซื้อสินค้าในราคาถูก แต่ในอีกด้านหนึ่งอาจทำให้ธุรกิจรายเล็กที่มีอยู่เดิมไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เพราะมีต้นทุนการซื้อสินค้าที่ต่างกันทำให้ราคาขายจึงต่างกันไปด้วย ส่งผลให้ธุรกิจรายเล็กปิดกิจการลงจึงไม่มีคู่แข่งทำให้ธุรกิจรายใหญ่เหล่านี้จะกลายเป็นผู้ควบคุมราคาสินค้าในตลาด ส่งผลถึงประชาชนโดยตรง อาจจะต้องซื้อสินค้าที่มีราคาสูงขึ้นในอนาคต

ในประเด็นนี้ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 นำหลักการมาจากหลักสากล กล่าวคือ หลักการห้ามการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ (Abuses of a Dominant Power) ปรากฏอยู่ในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น กำหนดหรือรักษาระดับราคาซื้อหรือขายสินค้าหรือค่าบริการอย่างไม่เป็นธรรม หรือ กำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่เป็นการบังคับโดยทางตรงหรือทางอ้อมอย่างไม่เป็นธรรม หรือ ระบุ ลด หรือจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ การจำหน่าย การส่งมอบ การนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นต้น

ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดอาจถือได้ว่าเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดอย่างแท้จริงที่สามารถควบคุมตลาดเพื่อประโยชน์ของตนได้อย่างเต็มที่ หากมีการใช้อำนาจตลาดไปในทางที่มิชอบ (Abuses of Power) ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในตลาดสินค้าหรือบริการรวมถึงสภาวะการแข่งขันในตลาดสินค้าหรือบริการด้วย ส่วนในด้านผู้บริโภคอาจได้รับผลกระทบในด้านราคาสินค้าหรือบริการที่สูงขึ้นอย่างไม่สมควรหรือไม่เป็นธรรมได้ หรืออาจต้องประสบสภาวะการขาดแคลนสินค้าหรือบริการอัน

เนื่องมาจากการลดปริมาณสินค้าหรือบริการในตลาดลง ทางด้านผู้ประกอบการอื่นก็อาจถูกผู้ผูกขาดหรือมีอำนาจเหนือตลาดกั้นกั๊กเพื่อผลักดันให้ออกจากตลาด หรือกีดกันไม่ให้ผู้ประกอบการอื่นเข้ามาประกอบกิจการในตลาด

ในบริบทของกฎหมายแข่งขันทางการค้านั้น การตัดราคาเพื่อทำลายคู่แข่งเป็นสถานการณ์ที่ผู้ประกอบการที่มีอำนาจผูกขาดหรือมีอำนาจเหนือตลาดขายหรือกำหนดราคาสินค้าหรือบริการของตนให้มีราคาต่ำกว่าปกติ (ราคาต่ำกว่าต้นทุนในการผลิตหรือให้บริการ) จนกระทั่งอาจส่งผลให้คู่แข่งประสบภาวะขาดทุนจนไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมการตั้งราคาเพื่อกำจัดคู่แข่ง ได้แก่ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งบัญญัติไว้ 2 มาตรา คือ มาตรา 50 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ห้ามผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดกระทำการกำหนดหรือรักษาระดับสินค้าอย่างไม่เป็นธรรม และมาตรา 54 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจใดร่วมกับผู้ประกอบการอื่นที่แข่งขันในตลาดเดียวกันกระทำการใด ๆ อันเป็นการผูกขาดหรือลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันในตลาดนั้นในลักษณะที่เป็นการกำหนดราคาซื้อหรือราคาขายหรือเงื่อนไขทางการค้าใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมที่ส่งผลต่อราคาสินค้าหรือบริการ

จากหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติทั้ง 2 มาตราดังกล่าว จะเห็นได้ว่า แนวทางการบังคับใช้กฎหมายบางส่วนไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ กล่าวคือ หากมีการฝ่าฝืนมาตรา 50 จะต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่เข้าหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดเท่านั้นจึงจะความผิดได้ โดยมีการตั้งหลักเกณฑ์ผู้มีอำนาจเหนือตลาดว่า ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งซึ่งมีส่วนแบ่ง

ตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ โดยให้พิจารณาสภาพการแข่งขันของตลาดด้วย และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ลงวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2550 เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขาย ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด

(1) ผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่ง ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป หรือ

(2) ผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรก ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป

ความในวรรคหนึ่ง (2) มิให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่ง ที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละสิบ หรือยอดเงินขายในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าหนึ่งพันล้านบาท

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดมีลักษณะเฉพาะโดยพิจารณาจากส่วนแบ่งตลาดกับยอดเงินขายสินค้าหรือบริการในปีที่ผ่านมาเพียงอย่างเดียวถือว่าเป็นเกณฑ์ที่สูงมากสำหรับบริบทในการดำเนินธุรกิจของประเทศไทย แม้ในคานียาม มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้นำปัจจัยสภาพการแข่งขันของตลาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างมาประกอบการพิจารณาการกำหนดสถานะผู้มีอำนาจเหนือตลาดด้วยก็ตาม แต่ในปัจจุบันพบว่า มีผู้ประกอบการรายหนึ่งหรือหลายรายที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว

แม้ว่าจะมีการกระทำความผิดตามความในมาตรา 50 เมื่อไม่มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดการกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นความผิด ส่วนมาตรา 54 กำหนดว่าการกระทำความผิดตามมาตรานี้ ต้องคำนึงถึงความสำเร็จของผลการกระทำความผิด คือ มีผลเป็นการผูกขาดหรือลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันเพื่อกำจัดคู่แข่ง จึงทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการบังคับใช้กฎหมาย และบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวไม่ได้มีมาตรการที่คัดกรองว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ร้ายแรงและการกระทำใดเป็นการกระทำความผิดที่ชัดเจน

นอกจากนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 จะมีบทลงโทษเกี่ยวกับการกระทำตามมาตรา 50 และมาตรา 54 ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 72 แต่การพิจารณาโทษทางอาญานั้น การกำหนดความผิดต้องมีความชัดเจน แต่บทฐานความผิดในเรื่องการผูกขาดหรือลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันเพื่อกำจัดคู่แข่งมีการบังคับใช้ใน 2 มาตรา และแต่ละมาตรามีลักษณะเป็นถ้อยคำที่กว้าง อาจจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการลงโทษทางอาญา ไม่มีความแน่นอนและมีโอกาสผิดพลาดได้มาก ประกอบกับการพิสูจน์ความผิดตามกฎหมายอาญานั้นต้องพิสูจน์ข้อกล่าวหาจนสิ้นข้อสงสัย ซึ่งจะทำให้การพิจารณาคดีตามความผิดดังกล่าวกระทำไต่ยาก เพราะหลักฐานที่บ่งชี้เพื่อพิจารณาถึงการแสดงเจตนาของผู้กระทำว่ามีการกระทำที่เป็นการผูกขาดหรือลดการแข่งขันหรือจำกัดการแข่งขันเพื่อกำจัดคู่แข่งต้องมีข้อมูลที่จะต้องทำการพิจารณา และยังคงต้องคำนึงถึงผลการแข่งขันทางการค้าอีกด้วย ทั้งนี้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เดิม ได้กำหนดการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำผิดโดยมีการกำหนดโทษทางอาญาเพียงอย่างเดียว แต่ในพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีทั้งการลงโทษทางอาญาและเพิ่มโทษ

ทางปกครองแต่กำหนดอยู่ในบางความผิดเท่านั้น โดยให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีอำนาจพิจารณาเปรียบเทียบปรับได้ ซึ่งถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเดิม

จากปัญหาดังกล่าว ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า กรรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ลงวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2550 เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ในส่วนของหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดว่ายังไม่ชัดเจนในเรื่องการกำหนดตัวผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด และผู้ประกอบธุรกิจที่มีสถานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด หากเข้าข่ายว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดแล้วจะมีมาตรการควบคุมอย่างไร รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา 50 และมาตรา 54 และการพิจารณาการใช้พฤติกรรมอย่างไม่เป็นธรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดว่ามีความสมควรหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาด
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหากฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายต่างประเทศและวิเคราะห์เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาดตามกฎหมายต่างประเทศและตามกฎหมายของประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือตลาดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการสืบค้นจาก เอกสารปฐมภูมิ (Primary Document) ในส่วนที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Document) ได้แก่ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา บทความวิชาการ บทความสัมภาษณ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ

สรุปผลการวิจัย

พบว่าพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดตัวผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ในประเด็นนี้พบว่า นิยามคำว่า ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามมาตรา 5 คือ ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่องหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด โดยต้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป หรือ เป็นผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรกในตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมา รวมทั้งตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน จึง

ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้า

(2) ปัญหาเกี่ยวกับสถานะผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ในประเด็นนี้พบว่า เมื่อผู้ประกอบการรายหนึ่งรายใดมีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป หรือ เป็นผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรก ในตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมา รวมทั้งตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป ถือว่ามีสถานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด จึงต้องมีการควบคุมพฤติกรรมและตรวจสอบก่อนที่ผู้มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดจะได้กระทำการผูกขาดตลาดหรือจำกัดการแข่งขันอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

(3) ปัญหาการกำหนดบทลงโทษของผู้กระทำความผิดตามมาตรา 50 และมาตรา 54 ซึ่งมีการกำหนดอัตราโทษตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ในประเด็นนี้พบว่า การพิจารณาคดีอาญา ศาลต้องพิเคราะห์ถึงพยานหลักฐานให้สิ้นข้อสงสัยก่อนพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งการพิจารณาคดีตามกระบวนการทางอาญาต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน จึงไม่อาจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที่ ส่งผลให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจในวงกว้าง

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้พฤติกรรมอย่างไม่ธรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ในประเด็นนี้พบว่า พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ได้กำหนดการห้ามผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกำหนดหรือรักษาระดับราคาสินค้าหรือบริการ และกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม โดยให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าที่จะพิจารณา

ถึงพฤติกรรมที่เป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรม จะเห็นได้ว่าไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้นควรมีหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมเพื่อยึดถือหลักเกณฑ์นั้นเป็นแนวทางต่อไป

ข้อเสนอแนะ

(1) ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มาตรา 5 กำหนดให้หลักเกณฑ์ส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า กำหนด ย่อมถือว่าเป็นเกณฑ์พิจารณาที่มีส่วนแบ่งการตลาดสูงเกินควร ควรปรับลดส่วนแบ่งตลาดลงมา โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจรายใดที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละสี่สิบขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทต่อปีขึ้นไป ส่วนที่กำหนดว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรกในตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไปยังคงเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย

(2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ให้มีการกำหนดถึงสถานะของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดเมื่อเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดแล้ว ให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าออกหนังสือเตือนไปยังผู้ประกอบธุรกิจที่มีสถานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดได้ทราบถึงความมีสถานะดังกล่าว พร้อมทั้งให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้ามีอำนาจตรวจสอบผู้ที่มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด เพื่อเป็นการป้องกันก่อนที่ผู้ที่มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดจะได้กระทำการผูกขาดตลาดหรือจำกัดการแข่งขันอันเป็นความผิด

(3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 50 และมาตรา 54

แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งต้องรับโทษตามมาตรา 72 ให้ลงโทษทางอาญาเฉพาะคดีที่มีความผิดอย่างชัดเจนและร้ายแรงเท่านั้น ควรยกเลิกโทษปรับไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้ในปีที่กระทำความผิดตามความในมาตรา 72 และควรเพิ่มบทลงโทษเป็นค่าปรับทางปกครองโดยให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า คำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่ได้กระทำความผิดเช่นเดียวกับที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 80 ถึง มาตรา 85 ตามพระราชบัญญัตินี้

(4) ควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกระทำการกำหนดหรือรักษาระดับราคาสินค้าหรือบริการอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นซึ่งเป็นคู่ค้าของตนต้องจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้า หรือต้องจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อสินค้า การได้รับหรือให้บริการ หรือในการจัดหาสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจอื่น ให้ชัดเจนว่าพฤติกรรมอย่างไรเป็นการกระทำที่เป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเพื่อเป็นแนวทางในทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว เห็นว่าพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ควรมีการกำหนดตัวและสถานะของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดให้มีความชัดเจน มีบทลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดว่าพฤติกรรมอย่างไรเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบธุรกิจทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการผูกขาดตลาดที่จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคอีกด้วย

บรรณานุกรม

- พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560
- ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. 2550
- กมลวรรณ จิรวินิชฎ์. (2555). **หลักการและกฎเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีดา นาคเนาวิม. (2541). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. (2549). **พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระพีพัฒน์ ภาสบุตร. (2537). **เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็นเพรส.
- รัตนา สายคณิต และชลดา จามรกุล. (2557). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เริงชัย ตันสุขชาติ. (2551). **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค** (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2556). **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค** (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 185.
- วิโรจน์ วาทินพงศ์พันธุ์. (2546). อำนาจการผูกขาด (Monopolization). **วารสารกฎหมาย**, 22, คัดดา ธนิตกุล. (2551). **คำอธิบายและกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คัดดา ธนิตกุล. (2553). **คำอธิบายและกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สถาบันนโยบายสังคมและเศรษฐศาสตร์. (2542). **โครงการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายแข่งขันทางการค้า ของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และไทย (การศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์) เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายสังคมและเศรษฐศาสตร์.
- สุธีร์ ศุภินิตย์. (2549). **หลักการและกฎเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 (Principle and Rules of the Competition Act of 1999)**. ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์สุธีร์ ศุภินิตย์ ม.ว.ม. ป.ช. ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรศักดิ์ บุนนาค และวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2529). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (จุลภาค)** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.